

X DESET PRAVOPISNIH ZAPOVESTI

Poslednja tema u ovom delu kursa posvećenog stilu i pisanju je lista deset osnovnih pravila ispravne upotrebe jezika, neka vrsta top 10 liste osnovnih **gramatičkih pravila** na engleskom jeziku ili najčešćih grešaka koje ljudi prave, ali koje uglavnom važe i na srpskom i drugim jezicima. Naš izvor za to je prethodno pomenuta knjiga *Elementi stila* koju je pre 100 godina napisao *Vilijam Strunk* i koju je pre nekih pola veka uvećao *Elvin Vajt*.

PRAVILO 10 Koristite aktivan glas
Ovo pravilo ne znači da treba potpuno odbaciti pasiv, koji je često koristan i ponekad neophodan. Međutim, prečesto, posebno u englesko, jeziku, postoji tendencija da se preterano koristi.

PRAVILO 9 U nizu od tri ili više termina sa jednom konjunkcijom koristite zarez posle svakog termina osim poslednjeg
Na primer: *crvena, bela i plava*

Otvorio je pismo, pročitao ga i zanemio pred njegovim sadržajem.

Uzgred, čini nam se da je ovo poželjnije na američkom engleskom, a ne univerzalno. Stoga, bez obzira na to da li koristite ili ne koristite zarez pre poslednjeg termina, uverite se da ste barem dosledni.

PRAVILO 8 Odvojte parentetičke izraze zarezima
Ovo pravilo je prilično teško primeniti, jer je često teško odlučiti da li jedna reč, kao što je međutim, ili kratka fraza, jeste ili nije parenteza. Ako je prekid toka rečenice samo neznatan, možemo bezbedno izostaviti zareze. Ali ako prekid nije neznatan, nikada ne smemo izostaviti zarez.

Moj tata, bivši agent CIA-e, govori engleski, francuski i tajlandski.

Čovek koji je otvorio vrata je bio moj ujak.

Godine 1769., kada se Napoleon rodio, Korzika je tek odnedavno postala deo Francuske.

PRAVILO 7 **Ne spajajte nezavisne rečenice zarezom**
 Vrlo dobar primer je poruka koju je po priči Aleksandar Makedonski poslao kao odgovor na pitanje treba li da ubiju jednog sumnjivog velikaša ili ne – „*Ubiti ga ne, ostaviti ga živog*“, glasila je poruka, dok je zapravo Aleksandar diktirao: „*Ubiti ga, ne ostaviti ga živog*“!

PRAVILO 6 **Koristite tačku i zarez umesto zarezaka kada je to prikladno**
 Ako su dve ili više odredbi gramatički dovršene i nisu pridružene konjukciji da bi se formirala jedna složena rečenica, odgovarajuća oznaka je tačka i zarez, a ne zarez.

*Dela Meri Šeli su zabavna; puna su zanimljivih ideja.
 Skoro je pola pet; ne možemo stići do grada pre mraka.*

Korišćenje tačke i zarezaka može biti prilično efikasno, jer može da signalizira prekid ili prelaz koji je manje jak od zasebne rečenice, a ipak jači od zarezaka, što je često veoma korisno.

PRAVILO 5 **Korišćenje dve tačke**
 Koristite dve tačke posle nezavisne rečenice da biste najavili listu predmeta, apoziciju, ili ilustrativni citat. Dve tačke govore čitaocu da je ono što sledi usko povezano sa prethodnom rečenicom.

PRAVILO 4 **Postavite zarez pre veznika *ali* i *i* kada su oni na početku nezavisne rečenice, kao u sledećim primerima:**

Rani zapisi o gradu su nestali, a priča o njegovim prvim godinama više ne može da se rekonstruiše.

*Situacija je opasna, **ali** još uvek postoji šansa da pobegnemo*

PRAVILO 3 **Ne lomite zavisne rečenice na dva dela**
 Drugim rečima, **nemojte koristiti tačku umesto zarezaka**. Pogledajte sledeće primere:

Upoznao sam ih u vozu pre nekoliko godina. Vraćajući se kući iz Mojkovca za Beograd.

Popeo se na vrh Himalaja. Koristeći samo uobičajenu opremu i bez pomoći vodiča.

U oba slučaja, tačku treba zameniti zarezom, a sledeću reč započeti malim slovom.

PRAVILO 2

Slaganje subjekta i radnje

Ovo pravilo propisuje da subjekat bude nosilac radnje, slaže u rodu i broju sa glagolom koji označava radnju.

Gorko-slatka aroma mladosti – njena iskušenja, njene radosti, njene avanture, njeni izazovi – ne zaboravlja se lako.

Koristite jedinstveni glagolski oblik posle sledećih reči:
svaki, bilo, bilo, svi, svi, ni, niko, neko.

Svi misle da on ili ona imaju jedinstven smisao za humor.

Složeni subjekat sastavljen od dve ili više imenica gotovo uvek zahteva glagol u množini.

Kada su obe polovine subjekta u jednini, i glagol je u jednini.

Ako su obe polovine u množini, onda je i glagol.

Kravata ili leptir mašna je obavezna.

Kravate ili leptir mašne su obavezne.

PRAVILO 1

Participna fraza na početku rečenice mora da se odnosi na gramatički subjekt

Ovo se toliko često brka da zahteva posebnu pažnju.

Polako idući ulicom, video je ženu u pratnji dvoje dece.

Reč *idući* odnosi se na *subjekat* rečenice, a ne na *ženu*.

Ako želite da se odnosi na ženu, morate da izmenite rečenicu:

Video je ženu, u pratnji dvoje dece, kako polako ide putem.

Participne i pridevske fraze takođe podležu istom pravilu ako se nalaze na početku rečenice:

Po dolasku u Rumu, prijatelji su ga dočekali na stanici.

Opet, ovo glasi kao da su prijatelji ti koji su tek stigli u Rumu, a odgovarajući oblik bi naravno bio:

Kada je stigao u Rumu, prijatelji su ga dočekali na stanici.

I tako dalje.

Dakle, ako savladate ovih 10 pravila, verovatno ćete izbeći mnoge uobičajene greške u korišćenju ili pisanju na engleskom i srpskom jeziku.

Pa, srećno!

THE ELEMENTS OF STYLE

Strunk and White

Elementary Principles of Composition

\$0.00

10 Keep related words together
 In summaries, keep to one tense

9 In summaries, keep to one tense

8 Place the emphatic words of a sentence at the end

7 Place the emphatic words of a sentence at the end

6 Avoid a succession of loose sentences

5 Omit needless words

4 Headline

3 Use the active voice

2 Place the emphatic words of a sentence at the end

1 Use the active voice